

Hemşirelerde Nomofobinin Varlığı ve İş Tatmini Üzerine Etkisi

Presence of Nomophobia In Nurses and Its Effect On Job Satisfaction

Tuba KORKMAZ ASLAN¹, Kevser Sevgi ÜNAL ASLAN²

¹ Necmettin Erbakan Ü. Seydişehir Sağlık Bilimleri Fak. Psikiyatri Hemşireliği AD.
• tkorkmazaslan@erbakan.edu.tr • ORCID > 0000-0003-0419-2217

² Osmaniye Korkut Ata Ü. Sağlık Bilimleri Fak. Hemşirelik Esasları AD.
• ksevgiunal@osmaniye.edu.tr • ORCID > 0000-0002-5263-4465

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received: 16 Ocak / January 2021

Kabul Tarihi / Accepted: 3 Haziran / June 2021

Yıl / Year: 2021 | **Cilt – Volume:** 6 | **Sayı – Issue:** 2 | **Sayfa / Pages:** 303-316

Atıf/Cite as: korkmaz Aslan, T. ve Ünal Aslan, K.S. "Hemşirelerde Nomofobinin Varlığı ve İş Tatmini Üzerine Etkisi - Presence of Nomophobia In Nurses And Its Effect On Job Satisfaction". Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi- Journal of Samsun Health Sciences 6(2), Ağustos 2021: 303-316. <https://doi.org/10.47115/jshs.862496>

Sorumlu Yazar: Tuba KORKMAZ ASLAN

Copyright © Published by Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi – Ondokuz Mayıs University, Faculty of Health Sciences, Samsun, Turkey. All rights reserved.

HEMŞİRELERDE NOMOFOBİNİN VARLIĞI VE İŞ TATMİNİ ÜZERİNE ETKİSİ

ÖZ:

Amaç: Bu çalışma, çalışan hemşirelerde nomofobinin varlığı ve iş tatmini üzerine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte yapılan bu araştırma da bir ilçe hastanesinde görev yapan ve akıllı telefon kullanıcısı olan 74 hemşire çalışmaya alınmıştır. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu, Nomofobi Ölçeği (NMP-Q) ve Minnesota İş Tatmini Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde, yüzdeler, Independent Sample-t, Mann Whitney U ve ANOVA testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmada hemşirelerin, genel doyum ortalamaları (3.03 ± 0.64) ve içsel doyumlarının (3.11 ± 0.70) biraz yüksek, dışsal doyumlarının ise (2.92 ± 0.77) düşük olduğu belirlenmiştir. Hemşirelerin Nomofobi ölçeğine göre iletişim kuramama alt boyutunda hafif düzeyde (22.07 ± 10.10) nomofobi olduğu saptanmıştır. Çalışma sonucuna göre, Nomofobi ile Minnesota İş Tatmini puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$).

Sonuç ve Öneriler: Çalışan hemşirelerde internet bağımlılık düzeyinin hafif olduğu; iş tatmininden dışsal doyumun da bazı demografik değişkenler (yaş ve mesleki deneyim) açısından düşük olduğu belirlenmiştir. Çalışan hemşirelerde nomofobinin iş tatminini etkileyen öncelikli bir durum olmadığı, bu durumda cep telefonundan uzak kalmanın/kalmamanın bu değişken için yordayıcı bir etken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ortaya çıkmasında birden çok faktörün etkisi olduğu için, çalışma yapacak araştırmacılar, nomofobinin daha farklı ve aracılık rolü olabilecek değişkenlerle ilişkisini ele alan araştırmalar yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire; Nomofobi; İş tatmini

PRESENCE OF NOMOPHOBIA IN NURSES AND ITS EFFECT ON JOB SATISFACTION

ABSTRACT:

Aim: This study aims to investigate the presence of nomophobia in nurses and its effect on job satisfaction.

Method: In this descriptive study, 74 nurses working in a district hospital and using smart phones were included in the study. Personal Information Form, No-

mophobia Questionnaire (NMP-Q) and the Minnesota Satisfaction Questionnaire were used for the data collection. Percentile, independent samples t-test, Mann Whitney U test and ANOVA were used to evaluate the data.

Results: In the study, it was found that nurses had a slightly higher overall satisfaction average (3.03 ± 0.64) and a slightly higher internal satisfaction (3.11 ± 0.70) and a lower external satisfaction (2.92 ± 0.77). It was found that nurses had a slight level (22.07 ± 10.10) of nomophobia in the inability to communicate sub-scale of the nomophobia questionnaire. According to the results of the study, there was no statistically significant correlation between Nomophobia and Minnesota Job Satisfaction scores ($p > 0.05$).

Conclusion and Suggestions: It was found that the level of Internet addiction in working nurses was mild and that external job satisfaction was low in terms of some demographic variables (age and professional experience). It was concluded that nomophobia in working nurses is not a priority condition affecting job satisfaction, and that staying away from the mobile phone is a predictor for this variable. Since more than one factor has an effect on its emergence, studies can be conducted on the relationship of nomophobia with different variables that may have a mediating role.

Keywords: Nurse; Nomophobia; Job Satisfaction

GİRİŞ

Çalışan kişiler yaşamlarının büyük bir kısmını iş ortamında geçirdikleri için, çalışma hayatı herkesin yaşamında oldukça önemli bir yere sahiptir. Çalışma yaşamı, bireylerin sosyal yaşamının önemli bir parçası olup, bu sayede bireyler hayatlarının sürekliliğini sağlamaktadırlar. Çünkü bireyler bu şekilde hem fizyolojik hem de sosyal gereksinimlerini (topluma kendini kabul ettirme gibi) karşılamaktadırlar (Akbolat, 2008).

Bireyler çalışma hayatında birçok güçlükle karşı karşıya kalmaktadırlar. Çalışanlar, bu mecburi engellerin önünde çaresiz kalıp, sorunları çözemese de yorgunluk hissedebilirler. (Taşdan, 2010). İş tatmini, kişinin sahip olduğu işinden ve onun sağladığı yararlardan duyulan memnuniyetin bir göstergesi olup, bu alandaki çalışmalarda, çalışanların işe karşı düşüncelerini belirlemede kullanılan önemli bir değişkendir (Yüksel, 2005). Bunun sebebi, birçok faktörden etkilenme özelliğinin iş tatmininde bulunmasıdır (Robbins, 2012). Hemşirelerin en önemli görevleri olan bakım verme için en başta işe bağlılıklarının ve iş doyumlarının -hem içsel hem dışsal- olması gerekmektedir.

Teknolojideki gelişmeler sayesinde günümüz insanının istediği bilgiye ulaşması çok daha hızlanmış ve kolaylaşmıştır. Teknolojinin son zamanlarda insanlar arasında en yaygın kullanılan araçlarından biri olan cep telefonlarının önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Teknolojik açıdan çok gelişen cep telefonları ve internet kullanımı çok yaygın bir tüketici kitlesine sahiptir (Kalba, 2008). TÜİK'in Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması (2020) sonucuna göre 2020 yılında İnternet kullanımı 16-74 yaş arası bireylerde %79,0 iken bu oran, bir önceki yıl %75,3 olarak belirlenmiştir (TÜİK, 2020).

Cep telefonlarının günlük yaşamın işleyişini etkileyecek kadar sık ve tekrarlayıcı kullanımı sonucunda zamanla bireylerde davranış bozukluğu ve bağımlılık belirtileri ortaya çıkabilmektedir. Alışkanlık haline gelen bu belirtiler, bağımlılık davranışı olarak değerlendirirken de dikkatli olunmalıdır (Kimiloğlu, 2010). Bu nedenle cep telefonların kullanım yaygınlığı ve kullanıcılar üzerindeki etkilerini incelemek ise son zamanlarda en çok üzerinde durulan konulardan birisi olmuştur.

Nomofobi; cep telefonundan uzak kalma korkusu kavramı, literatürde yeni kullanılmakta olan bir kavram olup kökeni İngilizce "NO Mobile PHOBIA" sözcüklerinden türetilmiştir (Kaplan ve ark., 2016). Klinik psikolojide Nomofobi; kişinin cep telefonuna erişemediğinde veya cep telefonu üzerinde iletişim kuramadığında yaşadığı istemsiz korku olarak tanımlanmıştır. 2008 yılında ortaya çıkan Nomofobi, çok yeni bir kavram olarak literatürdeki yerini almıştır (Yıldırım, 2015). Akıllı telefonların farklı amaçlarla kullanılması beraberinde daha uzun süre kullanılmasının önünü açmış ve akıllı telefonları yaşamımızın önemli bir ögesi durumuna getirmiştir. Bunun sonucunda akıllı telefon bağımlılığı sorunu gündeme gelmiştir (Kaplan ve ark., 2016). Bu yüzden hem yurtiçi hem de yurtdışı yayınlarda az sayıda çalışmaya rastlanmaktadır. Dolayısıyla araştırmanın temel amacı, hastanede çalışan hemşirelerin iş hayatında, nomofobinin yerini tespit etmek ve iş tatmini/doyumu kavramıyla arasındaki ilişkiyi incelemek üzere tasarlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü: Bu çalışma, tanımlayıcı tipte yapılmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Tarih: Tanımlayıcı tipte olan bu araştırma, Türkiye de bulunan 67 bin nüfuslu ilçede, 75 yataklı bir devlet hastanesinde 7 Temmuz ve 30 Ağustos 2020 tarihleri arasında yürütülmüştür.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Araştırmanın evrenini ilçe hastanesinde çalışan 100 hemşire oluşturmaktadır. Hemşirelerin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Fakat çalışmaya 11 hemşire katılmak istememiş, 5 anket eksik doldurulmuş, 7 hemşire izinli ve 3 hemşire de çalışmaktan vazgeçtiği için 74 hemşire ile araştırma tamamlanmıştır.

Araştırmaya Alınma Kriterleri: Araştırmaya katılmaya gönüllü olmak ve hemşire olmak araştırmaya alınma kriterlerini oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları:

1- Kişisel Bilgi Formu: Literatür bilgisi doğrultusunda (Akbolat ve ark., 2011, Çınar & Kavlak 2009, Gezgin ve ark., 2016, Kahraman ve ark., 2011, Kuzulugil, 2012) araştırmacılar tarafından hazırlanan, hemşirelerin sosyo- demografik özelliklerini içeren (yaş, cinsiyet...vb) 4 soru ile eğitim ve çalışma birimlerine ait 2 soruyu kapsayan 6 soruluk formdan oluşmuştur.

2- Nomofobi Ölçeği (NMP-Q): Yıldırım ve Correia tarafından 2015 yılında geliştirilmiş ve Yıldırım ve ark. tarafından yine 2015 yılında Türkçeye uyarlanmıştır. 20 maddeden oluşan ölçek 7'li likert tipindedir ve Bilgiye Erişememe (4 madde), Bağlantıyı Kaybetme (5 madde), İletişime Geçememe (6 madde), Rahat Hissedememe (5 madde) olmak üzere 4 alt boyutu vardır. Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı orijinal ölçek için 0.95, Türkçeye uyarlanmış hali için ise 0.92 bulunmuştur. Ölçeğin orijinalinde dört alt boyutun güvenilirlik katsayıları sırasıyla 0.94, 0.87, 0.83 ve 0.81 olarak verilmiştir. Ölçeğin toplam puanı 20 ise nomofobi yok, 20'den yüksek ama 60'dan küçükse hafif düzeyde nomofobi, 60 ve üzeri ama 100'den küçükse orta düzeyde nomofobi, 100 ve üzeri ama 140 ve aşağısındaysa aşırı düzeyde nomofobi olarak derecelendirilir (Yıldırım, 2015, Yıldırım ve ark., 2015).

3. Minnesota İş Tatmini Ölçeği: Weiss ve ark. tarafından 1967 yılında geliştirilmiştir. Baycan tarafından 1985 yılında Türkçeye çevrilmiştir. 20 maddeden oluşan ve 5'li Likert tipinde olan bu ölçeğin geçerlilik katsayısı 0.80 ve güvenilirlik katsayısı 0.83 olarak bulunmuştur. Bu değerler ölçeğin güvenilirlik açısından kullanılabilir olduğunu göstermektedir. İçsel ve Dışsal Tatmin olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır, bu iki alt boyutun toplamıyla genel tatmin elde edilmektedir. Ölçeğin nötr doyum puanı 3'tür. Ölçekten alınan puan 3'ten büyük ise iş doyumunu yüksek olarak değerlendirilmektedir (Baycan, 1985).

Verilerin Toplanması: Çalışmanın yapılabilmesi için gerekli izinler alındıktan sonra çalışmanın yürütüleceği birimlerdeki kişilere araştırmanın amacı ve kapsamı hakkında bilgi verilip onamları alınmıştır. Hastanenin bakım hizmetleri müdür yardımcısından destek alınarak hemşirelerin telefonlarına anketler gönderilmiştir. Araştırmanın verileri, google formlarda oluşturulan anketin bağlantı adresi ile sosyal medya hesapları (whatsup, instagram) üzerinden katılımcılara ulaştırılarak toplanmıştır. Formun doldurma süresinin 3 dakika olduğu söylenmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi: Analizler, istatistik SPSS 24 programı kullanılarak yapılmıştır. Bulgular da frekans tabloları ve tanımlayıcı istatistik testleri

kullanılmıştır. Normal dağılım gösteren değerler için parametrik yöntemler kullanılmıştır. Parametrik yöntemlerden, Independent Sample-t test (t-tablo değeri), ANOVA test (F-tablo değeri) yöntemi kullanılmıştır. Varyansların homojenliği dikkate alınarak, anlamlı çıkan değişkenlerin ikili karşılaştırmalarında Tukey testi uygulanmıştır.

Bağımsız iki grubun sonuçlarının karşılaştırılmasında nonparametrik, Mann-Whitney U test (Z-tablo değeri), bağımsız üç ve üstü grubun sonuçlarının karşılaştırılmasında Kruskal-Wallis H test (χ^2 -tablo değeri) yöntemi kullanılmıştır. Anlamlı çıkan üç ve üstü grubun ikili karşılaştırmaları için Bonferroni düzeltmesi uygulanmıştır. Normal dağılım göstermeyen değerlerin birbirleriyle ilişkisinin incelenmesinde Spearman korelasyon katsayısı kullanılmıştır.

Etik Açıklamalar: Araştırma için “Necmettin Erbakan Üniversitesi İlaç ve Tıbbi Cihaz Dışı Araştırmalar Etik Kurulu”ndan 15.01.2020 tarihli ve 14567952-050/73 sayılı onay alınmıştır. “Konya Valiliği İl Sağlık Müdürlüğü” tarafından da 07.07.2020 tarihli ve 86737044-806.01.03 sayılı Etik Kurul Kararı ve kurum izni alınmıştır. Araştırmaya ilişkin gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra çalışmaya katılmayı kabul eden katılımcılardan online olarak aydınlatılmış onam alınmıştır.

Sınırlılıklar: Araştırmanın verilerinin sadece bir ilçe hastanesinden toplanması sınırlılığıdır.

BULGULAR

Hemşirelerin ölçeklere verdiği cevaplara ilişkin bulgular tabloda verilmiştir.

Tablo 1. Hemşirelerin sosyodemografik özelliklerinin dağılımı

Değişken (N=74)	N	%
Cinsiyet		
Kadın	70	94.6
Erkek	4	5.4
Yaş sınıfları		
≤35	16	21.6
36-40	21	28.4
41-45	25	33.8
>45	12	16.2
Medeni durum		
Evli	65	87.8
Bekar	9	12.2
Eğitim düzeyi		
Lise	2	2.7

	Lisans	70	94.6
	Lisansüstü	2	2.7
Mesleki deneyim			
	<10	12	16.2
	10-20	33	44.6
	>20	29	39.2
Çalışılan birim			
	Dahili	49	66.2
	Cerrahi	25	33.8

Hemşirelerin yaş ortalamasının 39.74 ± 6.58 (yıl) olduğu tespit edilmiş ve %33.8'ünün 41-45 yaş grubunda olduğu belirlenmiştir. %94.6 hemşirenin kadın, %87.8'inin evli, %94.6'sının Lisans mezunu, %44.6'sının 10-20 yıldır çalıştığı ve %66.2'sinin dahili birimlerde çalıştığı belirlenmiştir.

Tablo 2. Minnesota iş tatmini ölçeği ile nomofobi ölçeği puan ortalamaları

Ölçek (N=74)		Ortalama	Standart Sapma	Medyan	Min	Max
Minnesota İş Tatmini Ölçeği	<i>İçsel doyum</i>	3.11	0.70	3.2	1.3	4.6
	<i>Dışsal doyum</i>	2.92	0.77	2.94	1.1	5.0
	Toplam doyum	3.03	0.64	3.1	1.2	4.2
Nomofobi Ölçeği	<i>Bilgiye erişememe</i>	12.01	7.11	10.5	4.0	28.0
	<i>Rahatlıktan feragat etme</i>	15.39	8.03	13.5	5.0	35.0
	<i>İletişim kuramama</i>	22.07	10.10	19.5	6.0	42.0
	<i>Çevrimiçi bağlantı kaybetme</i>	10.70	6.79	9.0	5.0	35.0
	Toplam-NMPQ	60.18	27.65	51.5	22.0	123.0

Tablo 2'de MİTÖ ve MİTÖ'nün alt boyutları olan içsel doyum ve dışsal doyum puan ortalamaları verilmiştir. Tabloda araştırmaya katılan hemşirelerin toplam doyum puan ortalaması $\bar{X}=3.03$, standart sapması 0.77'dir. Tabloda hemşirelerin içsel doyum alt boyutuna ilişkin puan ortalamalarının $\bar{X}=3.11$, standart sapmanın 0.70 ve dışsal doyum alt boyutuna ilişkin puan ortalamalarının $\bar{X}=2.92$, standart sapmanın 0.77 olduğu görülmektedir. Ortalamalar bakımından hemşirelerin içsel doyum alt boyutuna yönelik puan ortalamaları daha yüksektir.

Tablo 2'de araştırmaya katılan hemşirelerin Nomofobi ölçeği puan ortalamaları verilmiştir. Tabloya bakıldığında araştırmaya katılan hemşirelerin ölçeğe ilişkin puan ortalamasının $\bar{X}=60.18$ ve standart sapmasının 27.65 olduğu görülmektedir. Ölçekten alınan 60 ile 100 puan arası bireyin orta düzeyde nomofobisi olduğuna işaret etmektedir. Araştırmaya katılan hemşirelerin puan ortalamalarının 60.18 olması, grubun çoğunluğunun nomofobinin başlangıcında olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. Hemşirelerin sosyodemografik özelliklerine göre nomofobi ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması

Değişken (N=74)	Bilgiye erişimeme			Rahatsızlıktan feragat etme			İletişim kuramama			Çevrimiçi bağlantı kaybı			Toplam - NMPQ	
	n	$\bar{X} \pm S.S$	Medyan [IQR]	$\bar{X} \pm S.S$	Medyan [IQR]	$\bar{X} \pm S.S$	Medyan [IQR]	$\bar{X} \pm S.S$	Medyan [IQR]	$\bar{X} \pm S.S$	Medyan [IQR]	$\bar{X} \pm S.S$	Medyan [IQR]	
Yaş sınıfları														
≤35	16	13.00±6.72	13.0 [11.8]	15.81±7.04	15.5 [14.5]	24.50±8.88	23.0 [16.3]	10.69±6.52	8.5 [6.8]	64.00±25.03	57.5 [49.8]			
36-40	21	12.19±8.05	9.0 [12.5]	14.71±8.47	13.0 [15.0]	22.90±9.46	22.0 [16.5]	11.86±7.04	11.0 [9.5]	61.67±27.36	52.0 [51.0]			
41-45	25	12.60±7.53	10.0 [13.0]	16.32±8.80	14.0 [16.0]	21.88±11.19	18.0 [16.5]	11.04±7.18	9.0 [9.5]	61.84±31.41	46.0 [51.5]			
>45	12	9.17±4.59	9.0 [6.8]	14.08±7.51	11.5 [12.5]	17.75±10.14	16.5 [10.0]	8.00±5.86	5.5 [3.5]	49.00±23.17	45.0 [31.3]			
İstatistiksel analiz*			$\chi^2=1.993$		$\chi^2=0.950$		$\chi^2=3.977$		$\chi^2=5.588$		$\chi^2=2.621$			
Olasılık			p=0.574		p=0.813		p=0.264		p=0.133		p=0.454			
Medeni durum														
Evlü	65	12.22±7.27	10.0 [12.0]	15.26±8.07	13.0 [13.0]	22.14±10.20	20.0 [16.0]	10.74±6.82	9.0 [8.0]	60.35±28.20	51.0 [48.0]			
Bekar	9	10.56±5.92	11.0 [6.5]	16.33±8.14	14.0 [14.5]	21.56±9.88	17.0 [12.0]	10.44±6.97	9.0 [7.5]	58.89±24.75	54.0 [33.5]			
İstatistiksel analiz			$Z=-0.423$		$Z=-0.497$		$Z=-0.240$		$Z=-0.025$		$Z=-0.091$			
Olasılık			p=0.672		p=0.619		p=0.810		p=0.980		p=0.928			
Mesleki deneyim														
<10	12	15.25±7.71	15.5 [16.0]	17.17±7.04	17.0 [14.8]	26.75±9.44	27.5 [16.8]	12.83±8.53	8.5 [15.8]	72.00±28.60	67.5 [48.5]			
10-20	33	11.39±7.34	8.0 [11.5]	15.15±8.13	14.0 [16.0]	21.88±9.36	21.0 [15.0]	10.82±6.43	9.0 [8.0]	59.24±26.11	49.0 [49.0]			
>20	29	11.38±6.25	11.0 [8.5]	14.93±8.49	13.0 [12.5]	20.34±10.88	18.0 [14.5]	9.69±6.43	7.0 [6.5]	56.34±28.57	49.0 [35.0]			
İstatistiksel analiz			$\chi^2=3.338$		$\chi^2=1.373$		$\chi^2=3.784$		$\chi^2=2.786$		$\chi^2=3.274$			
Olasılık			p=0.188		p=0.503		p=0.151		p=0.248		p=0.282			
Çalışılan birim														
Dahili	49	11.43±6.73	8.0 [11.5]	15.57±7.82	14.0 [15.0]	22.00±10.23	19.0 [15.5]	9.96±6.31	8.0 [6.0]	58.96±26.11	49.0 [43.0]			
Cerrahi	25	13.16±7.81	11.0 [12.5]	15.04±8.59	13.0 [14.0]	22.20±10.04	22.0 [18.0]	12.16±7.56	11.0 [9.0]	62.56±30.86	56.0 [54.5]			
İstatistiksel analiz			$Z=-0.808$		$Z=-0.504$		$Z=-0.074$		$Z=-0.820$		$Z=-0.309$			
Olasılık			p=0.419		p=0.614		p=0.941		p=0.412		p=0.758			

*Normal dağılıma sahip olmayan verilerde iki bağımsız grubun ölçüm değerleriyle karşılaştırılmasında "Mann-Whitney U" test (Z-tablo değeri); üç veya daha fazla bağımsız grubun karşılaştırılmasında "Kruskal-Wallis H" test (χ^2 -tablo değeri) istatistikleri kullanılmıştır

Tablo 4. Hemşirelerin sosyodemografik özelliklerine göre minnesota iş tatmini ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması

Değişken (N=74)	Ölçek	İçsel doyum		Dışsal doyum		Toplam doyum	
	n	$\bar{X} \pm S.S$	Medyan [IQR]	$\bar{X} \pm S.S.$	Medyan [IQR]	$\bar{X} \pm S.S$	Medyan [IQR]
Yaş sınıfları							
≤ 35 ⁽¹⁾	16	3.30±0.84	3.5 [1.3]	3.30±0.94	3.4 [1.3]	3.30±0.72	3.4 [0.8]
36-40 ⁽²⁾	21	3.07±0.68	3.2 [1.4]	3.11±0.65	3.0 [0.9]	3.09±0.62	3.2 [1.0]
41-45 ⁽³⁾	25	3.06±0.58	3.0 [0.8]	2.66±0.66	2.6 [1.0]	2.90±0.57	2.7 [0.7]
>45 ⁽⁴⁾	12	3.05±0.80	3.2 [0.8]	2.60±0.66	2.5 [0.7]	2.87±0.66	2.9 [0.7]
İstatistiksel analiz*		F=0.495		F=3.836		F=1.689	
Olasılık		p=0.687		p=0.013		p=0.177	
Fark				[1-4]			
Medeni durum							
Evli	65	3.06±0.70	3.1 [1.1]	2.90±0.78	2.9 [1.2]	3.00±0.65	3.0 [0.9]
Bekar	9	3.49±0.58	3.3 [0.9]	3.01±0.74	3.1 [1.2]	3.30±0.49	3.4 [0.8]
İstatistiksel analiz		t=-1.761		t=-0.400		t=-1.336	
Olasılık		p=0.083		p=0.691		p=0.186	
Mesleki deneyim							
<10 ⁽¹⁾	12	3.33±0.85	3.7 [0.9]	3.19±0.96	3.1 [1.2]	3.27±0.71	3.5 [0.7]
10-20 ⁽²⁾	33	3.11±0.66	3.0 [1.3]	3.09±0.74	3.0 [1.5]	3.10±0.63	3.1 [1.1]
>20 ⁽³⁾	29	3.03±0.68	3.1 [0.8]	2.61±0.63	2.5 [0.7]	2.86±0.60	2.9 [0.6]
İstatistiksel analiz		$\chi^2=2.535$		$\chi^2=8.516$		$\chi^2=4.509$	
Olasılık		p=0.282		p=0.017		p=0.105	
Fark				[1,2-3]			
Çalışılan birim							
Dahili	49	3.12±0.78	3.2 [1.3]	2.98±0.86	3.0 [1.5]	3.07±0.71	3.1 [1.2]
Cerrahi	25	3.09±0.52	3.2 [0.7]	2.79±0.52	2.8 [0.7]	2.97±0.47	2.9 [0.7]
İstatistiksel analiz		Z=-0.275		Z=-1.013		Z=-0.629	
Olasılık		p=0.784		p=0.311		p=0.529	

*Normal dağılıma sahip olan verilerde iki bağımsız grubun ölçüm değerleriyle karşılaştırılmasında “Independent Sample-t” test (t-tablo değeri); üç veya daha fazla bağımsız grubun karşılaştırılmasında “ANOVA” test (F-tablo değeri) istatistikleri kullanılmıştır. Normal dağılıma sahip olmayan verilerde iki bağımsız grubun ölçüm değerleriyle karşılaştırılmasında “Mann-Whitney U” test (Z-tablo değeri); üç veya daha fazla bağımsız grubun karşılaştırılmasında “Kruskall-Wallis H” test (χ^2 -tablo değeri) istatistikleri kullanılmıştır.

Dışsal doyum skorları açısından yaş gruplarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F=3.836$; $p<0.05$). Varyansların homojenliği dikkate alınarak yapılan Tukey testinde anlamlı farkın; ≤ 35 yaş grubunda olanlar ile >45 yaş grubunda olanlar arasında olduğu bulunmuştur. ≤ 35 yaşından eşit ve küçük olanların dışsal doyum skorları, >45 yaşından büyük olanlara göre anlamlı olarak daha yüksektir. Mesleki deneyim süresine göre dışsal doyum skorlarında anlamlı farklılık izlenmiştir ($\chi^2=8.516$; $p<0.05$). Bonferroni düzeltilmeli ikili karşılaştırmalar sonucunda; <10 ve $10-20$ yıl mesleki çalışma süresi olanlar ile >20 yıl olanlar arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. <10 ve $10-20$ yıl mesleki çalışma süresi olanların dışsal doyum puanları, >20 yıldır çalışanlara göre olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 5. Ölçek puanlarının birbiriyle ilişkilerinin incelenmesi				
Korelasyon* (N=74)		<i>İçsel doyum</i>	<i>Dışsal doyum</i>	Toplam doyum
<i>Bilgiye erişememe</i>	<i>r</i>	-0.076	-0.078	-0.080
	<i>p</i>	0.523	0.507	0.499
<i>Rahatlıktan feragat etme</i>	<i>r</i>	-0.214	-0.157	-0.199
	<i>p</i>	0.067	0.181	0.089
<i>İletişim kuramama</i>	<i>r</i>	-0.055	0.054	0.017
	<i>p</i>	0.642	0.646	0.887
<i>Çevrimiçi bağlantı kaybetme</i>	<i>r</i>	0.033	0.140	0.087
	<i>p</i>	0.781	0.235	0.459
Toplam - NMPQ	<i>r</i>	-0.111	-0.019	-0.064
	<i>p</i>	0.345	0.871	0.590

*Normal dağılıma sahip olmayan iki nicel verinin ilişkisinin incelenmesinde "Spearman" korelasyon katsayısı kullanılmıştır.

Nomofobi ölçeği skorları ile Minnesota İş Tatmini Ölçeği skorları arasında istatistiksel açıdan bir ilişki yoktur ($p>0.05$).

TARTIŞMA

Bu araştırmada, çalışan hemşirelerin nomofobi düzeyleri ve iş tatmini arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Tüm sosyo-demografik değişkenler ile nomofobi arasındaki ilişkiye bakıldığında; yaş, medeni durum, mesleki deneyim ve çalışılan birimin nomofobiyi etkileyen değişkenler olmadığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuç diğer bazı çalışmalarla aynı olmasına rağmen (Gezgin, 2016; Kuyucu, 2017) akıllı telefonların kullanımı konusunda orta yaş grubundaki insanların küçük yaştan beri bu teknolojiye alışkın olmamaları ve genellikle zorlanmaları, yeni neslin akıllı telefon ve tablet kullanmaya çok küçük yaşlarda başlamaları gibi gerçekler bu neticenin sebeplerinden olabilir (Yıldırım ve ark., 2015; Akıllı, 2016; Erdem, 2016).

Çalışan hemşireler üzerinde yapılan bu araştırmanın bulguları, hemşirelerin hafif düzeyde nomofobi yaşadıklarını göstermektedir. Hastanede çalışan hemşirelerin birbirlerine dahili hattan daha hızlı ulaşabilmeleri, cep telefonuna olan ihtiyaçlarını azaltması şeklinde de düşünülebilir. Yapılan bazı çalışmalarda, akıllı telefonların büyük ölçüde üniversite öğrencileri tarafından kullanıldığı ve genç bireylerde nomofobi yaygınlığının daha yüksek olduğu gösterilmiştir (Yıldırım, 2015; Gutiérrez-Puertas, 2019; Lee, 2014; Öz, 2018). Bu çalışmada hafif düzeyde yüksek çıkmasının bir başka sebebi dünya genelinde yaşanan salgının ve etkilerinin doğurduğu olumsuz etkilerden dolayı sevdiklerinden haber alma/ulaşma sebebiyle daha fazla telefon kullanma gereksinimlerinin olması olabilir. Ayrıca bazı hemşirelik programlarının müfredatında teknoloji bağımlılığı dersleri bulunması sebebiyle telefonların sağlık üzerindeki olumsuz etkileri hakkında daha fazla bilgiye sahip oldukları düşünülmektedir. Çalışmalar arasında nomofobi düzeyindeki farklılık bu faktörlerden kaynaklanıyor olabilir. Türkiye'de son zamanlarda değerlendirilmeye başlayan nomofobi, büyük ölçüde kavramsal düzeyde incelenmiş ve insanların yaşamlarına etkisi henüz araştırılmamıştır.

Çalışma bulgularına göre, çalışılan birimlere göre iş tatmini düzeyleri arasında istatistiksel olarak fark saptanmamıştır. Literatürde, ise çalıştığı yerin iş tatmini üzerinde önemli etkisinin olduğu bildirilmiştir (Kahraman, 2011; Derin, 2007; Ebrinç, 2002). Çalışma bulgularında iş tatmini skorunun çalışılan bölüme göre farklılık göstermemesi, hastane çalışanlarının büyük kısmının demografik özelliklerinin benzer olması olabilir. Bu çalışmada mesleki deneyim süresine göre dışsal doyum skorları açısından anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < 0.05$). Yapılan çalışmalar incelendiğinde, mesleki deneyim arttıkça iş doyum puan ortalamalarının azaldığı bildirilmektedir (Çınar, 2009; Oflezer, 2011). Bulgumuz literatürle uyumludur. Literatür incelendiğinde, çalışma bulgularımız ile uyumlu olmayan sonuçlar olduğu belirlenmiştir (Akbolat, 2011). Yapılan çalışmalarda 35 yaş altı ile 45 yaş üstü arasında dışsal doyum puanları açısından anlamlı fark tespit edilmiştir. Yaş arttıkça iş tatmini düzeyi de artmaktadır. Aynı çalışmaların sonuçları bizim çalışmamızla paralellik göstermektedir. Yani yaşın artmasına paralel olarak iş tatmini de artmaktadır (Kuzulugil, 2012; Sevimli, 2005).

Yaş ilerledikçe adaptasyonun ve mesleki deneyimin artmasına bağlı olarak iş doyumunda da artış öngörülmektedir. Yaşın hiçbir etkisinin olmadığını da bildiren araştırmalar olduğu da belirlenmiştir (Gölbaşı, 2008; Yaşan, 2008). İş tatminini etkileyen faktörler göz önüne alındığında; ücret, terfi, hizmet içi eğitimler, çalışma şartları, takdir edilme gibi etkenlerin (George, 2005) cep telefonu kullanımı ile yakından bağlantılı olmaması elde edilen bu sonucu açıklayabilir (Duygulu, 2008). Literatürde nomofobi ile iş tatmini arasındaki ilişkiyi esas alan çalışmaya rastlanmamıştır. Bu sebeple iş tatmini değişkeni ile nomofobi arasında anlamlı düzeyde ilişki çıkmamış olmasının literatüre yeni bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın bulguları, çalışan hemşirelerin hafif düzeyde nomofobi sahibi olduklarını ve nomofobi ile iş tatmini arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermiştir. Çalışan hemşirelerde akıllı telefon bağımlılığının hafif düzeyde çıkması pandemi dönemiyle ilgili de olabilir. Literatüre bakıldığında, genellikle genç yaş grubunda (üniversite öğrencilerinde, ergenlerde) akademik başarıya olan etkisi, sosyo-demografik veriler, anksiyete, depresyon, sosyal destek ve sosyal fobi gibi değişkenlere göre çalışıldığı görülmüştür. Devam eden süreçte araştırmacıların araştırmalarında nomofobiyle bağlantılı olabilecek; iş, eğitim ve özel hayatı nasıl etkilediği gibi çalışmalar literatürü genişletecek ve alana oldukça değer katacaktır. Hayatımızın ayrılmaz bir parçası olan akıllı telefon kullanımı vazgeçilmez bir tercihtir. Bu nedenle, bu konu farklı örneklem grupları ve farklı değişkenlerle çalışılabilir.

Bu çalışma sonucu ortaya çıkan bulgular ve değerlendirmeler araştırmanın örneklemini ile sınırlıdır. Çok küçük bir örnek grubuyla çalışılmış, daha büyük örnek gruplarıyla çalışmanın yürütülmesi önerilebilir. İş tatmininde hemşirelerde mesleki deneyim ve yaş grubunda dışsal doyum düşük bulunmuştur. Hemşirelerin iş tatmin düzeyinde dışsal doyum skorlarının artırılması yönünde girişimler planlanabilir. Hemşirelerin çalışma şartları, terfi sistemi, ücretler, karar verme mekanizmalarının düzenlenmesi gibi başlıkların incelenmesi önerilebilir.

Fon: Hiçbir kurum/kuruluştan fon desteği alınmamıştır.

Yazar katkıları: Çalışmanın tasarımı: TKA, Verilerin toplanması; TKA, KSÜA, Verilerin analizi: TKA, KSÜA

Verilerin yorumlanması: TKA, KSÜA

Teşekkür: Çalışmaya katılan bütün hemşirelere teşekkür ederiz.

Çıkar çatışmaları: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

- Akbolat, M., Işık, O. (2008). The Levels Of Burnout Of Health Employees: Sample Of A Public Hospital. *Journal of Health Administration of Hacettepe*, 11(2), 231-254.
- Akbolat M., Işık O., Uğurluoğlu Ö. (2011) Sağlık çalışanlarının kontrol odağı, iş doyumunu, rol belirsizliği ve rol çatışmasının karşılaştırılması. *HÜ İİBF Dergisi*; 29:23-48.
- Akıllı, G., Gezgin, D. M. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Nomofobi Düzeyleri ile Farklı Davranış Örüntülerinin

- Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (40), 51-69.
- Baycan, A. (1985). "Analysis of Several Aspects of Job Satisfaction Between Different Occupational Groups", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Çınar I., Kavlak O. (2009) İzmir ilinde çalışan ambulans ve acil bakım teknikerlerinde iş doyumunun ve buna etki eden faktörlerin incelenmesi *Acil Tıp Dergisi*; 8(3):33
- Derin N. (2007) Devlet hastanelerinde çalışan sağlık personelinin iş doyum düzeyleri ve etkileyen faktörler. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Duyugulu, E., Çiraklar, N., Mohan, Y. (2008) Algılanan Örgütsel Destek, İşe Bağlılık ve İş Doyumunun Örgütsel Bağlılık Üzerine Etkisi, *Celal Bayer Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*; 6, 108-128.
- Ebrinç S., Açıklık C., Başoğlu C., Çetin M., Çeliköz B. (2002) Yanık merkezi hemşirelerinin anksiyete, Depresyon, İş doyumunu. Tükenme ve stresle başa çıkma: karşılaştırmalı bir çalışma. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*; 3(3):162-8.
- Erdem, H., Kalkın, G., Türen, U., Deniz, M. (2016). Üniversite Öğrencilerinde Mobil Telefon Yoksunluğu Korkusunun (Nomofobi) Akademik Başarıya Etkisi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21(3), 923-936.
- George, J.M., Jones, G.R. (2005) *Understanding and Managing Organizational Behavior*, Fourth Edition; New Jersey: Pearson-Prentice Hall.
- Gezgin, D.M., Şahin, Y.L., Yıldırım, S. (2016). Sosyal Ağ Kullanıcılarının Nomofobi Düzeylerinin Çeşitli Faktörler Açısından İncelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama Dergisi*, 1(7).
- Gölbashi Z., Kelleci M., Doğan S. (2008) Relationships between coping strategies, individual characteristics and job satisfaction in a sample of hospital nurses: cross-sectional questionnaire survey. *Int J Nurs Stud*; 45:1800-6
- Gutiérrez-Puertas, L., Márquez-Hernández, V.V., São-Romão-Preto, L., Granados-Gámez, G., Gutiérrez-Puertas, V., Aguilera-Manrique, G. (2019). Comparative study of nomophobia among Spanish and Portuguese nursing students. *Nurse Educ. Pract.*, 34, 79-84. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2018.11.010>
- [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679)
- Kalba, K. (2008). The Adoption of Mobile Phones in Emerging Markets: Global Diffusion and The Rural Challenge. *International Journal of Communication*; 2, 631-661.
- Kahraman G., Engin E., Dülgerler Ş., Öztürk E. (2011) Yoğun bakım hemşirelerinin iş doyumları ve etkileyen faktörler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*; 4(1):12-8.
- Kaplan-Akıllı, G. K., & Gezgin, D. M. (2016). Üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeyleri ile farklı davranış örüntülerinin arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(40), 51-69. Erişim tarihi: 22.05.2020. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maeuefd/issue/26849/282358>.
- Kimiloğlu, H., Nasir, V. A., Nasir, S. (2010). Discovering Behavioural Segments in the Mobile Phone Market. *Journal of Consumer Marketing*, 27(5), 410-413.
- Kuyucu, M. (2017). Gençlerde Akıllı Telefon Kullanımı ve Akıllı Telefon Bağımlılığı Sorunsalı: "Akıllı Telefon (Kolik)" Üniversite Gençliği, *Global Media Journal TR Edition*, 7(14).
- Kuzulugil Ş. (2012) Kamu hastaneleri çalışanlarında iş tatminini etkileyen faktörlerin incelenmesine yönelik bir

- araştırma. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi; 41:129-41.
- Lee, S. Y. (2014). Examining the factors that influence early adopters' smartphone adoption: The case of college students. *Telematics and Informatics*, 31(2), 308-318. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2013.06.001>
- Oflezer C., Ateş M., Bektaş G., İrban A. (2011) Bir kamu hastanesinde çalışan işçilerin iş doyumunu ve etkileyen faktörler. *Acibadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*; 2(4):206
- Öz, H. & Tortop, H. S. (2018). Investigation of university students' nomophobia levels between personality types. *e-Journal of New Media*, 2(3), 146-159.
- Robbins, S. P., Judge, T. A. (2012). Tutumlar ve İş Tatmini, *Örgütsel Davranış* (s. 71-97), İnci Erdem (Ed.), 14. Baskı, İstanbul: Nobel Yayınları
- Sevimli F., İşcan Ö. (2005) Bireysel ve iş ortamına ait etkenler açısından iş tatmini. *Ege Akademik Bakış*; 5/1-2:55-64.
- Taşdan, M., Yalçın, T. (2010) İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Algıladıkları Sosyal Destek ile Örgütsel Güven Düzeyleri Arasındaki İlişki Düzeyi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*; 10(4), 2569-2620.
- Yaşan A., Eşsizozlu A., Yalçın M., Özkan M. (2008) Job satisfaction, anxiety level and associated factors in a group of residents in a university hospital. *Dicle Med J.*; 35:228-33.
- Yıldırım, C., Correia, A., P. (2015). Exploring The Dimensions Of Nomophobia: Development And Validation Of A Self-Reported Questionnaire. *Computers in Human Behavior*; 49, 130-137. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.02.059>
- Yıldırım, C., Sumner, E., Adnan, M., & Yıldırım, S. A. (2015). growing fear: Prevalence of nomophobia among Turkish college students. *Information Development*; 0266666915599025.
- Yüksel, İ. (2005). İletişimin İş Tatmini Üzerine Etkileri: Bir İşletmede Yapılan Görgül Çalışma, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6 (2), 291-306.

